

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX., ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vécsey-utca 5. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

A halak érzékszervei.

Írta: Vutskits György dr.

Az ember és az állatok érzékszerveinek összehasonlítása arra a meggyőződésre vezetett, hogy az ember érzékszerveinek fejlettségét tekintve, korántsem áll a legfelső fokon, hanem sok állat felülmúja. Így a sasnak és sok madárnak a látása, tökéletesebb szerkezetű retinájával s csodálatos finom alkalmazkodási készülékével, oly messzire ér, a mely távolságra az ember csak jó minőségű messzelátóval láthat. A kutya szimatja oly tökéletes, hogy ezer nyom között még órák múlva is felismeri gazdáját. Egynémely lepkefaj szaglóérzékének fejlettsége oly nagy, hogy a him kilométernyi távolságban is megérzi párfümszerű illatot magából kiválasztó nőstényét. Az ember, bőrének tapintó szerveivel megérzi bizonyos távolságban a befűtött kályhát vagy hideg falat, de a leragasztott vagy a megvakított denevérnek csupasz repülőhártyája és egyes bőczimpáinak érzékenysége az emberéhez képest oly nagy, hogy a szobában keresztül-kasul kifeszített, útját álló fonalakat hőkülönbség szerint észreveszi és oly biztosan kikerüli, mint épszemű társai.

A halak hallásáról, habár a csakis a tömkelegből (labirintusból) álló, mindig a koponyában elrejtett hallószervük ki van ugyan fejlődve, — a legújabb kísérletek azt bizonyítják, hogy nem hallanak.

Látásukról, *Scupin* breslaui tanár szerint, azt mondhatjuk, hogy emberi nézőpontból tekintve rosszul látnak, mert ha meg is tudják a világosságot a sötétségtől különböztetni, avagy a mozgást észlelni, teljesen képtelenek a nyugvásban levő tárgyakat felismerni, mert szemlencséjük teljesen gömbölyű, semmiféle alakváltozást nem szenved, minélfogva a távolsághoz való alkalmazkodást, t. i. az ideghártyához való közeledést, illetve távolodást külön izomszerv teljesíti. *Scupin* tanár szerint a hal nem is szagol, valamennyire izlel ugyan és csupán csak a tapintó érzéke van jól kifejlődve.

A mi a szaglást illeti, *Günther* szerint a halaknak mégis kell, hogy némi képessége legyen, melylyel ezen érzeteket észrevegység, mert tény, hogy bizonyos szagok magukhoz csalják, mások pedig elűzik. Széjjel tépett dög vagy friss vér czápákat, valamint Délamerika folyamainak fűrészes hasú halait (Serrosalmonoida) magukhoz csalják. A *piraya* vagy *piraiik* közül a (Serrosalmo *piraya*) — *Humbold* szerint — néhány vízbe öntött csöpp vér ezeket csal föl a mélységből olyan helyeken is, a hol a folyó vize egészen tiszta és a hol azelőtt egyetlen halat sem lehetett látni. Ha apró, véres húsdarabokat dobunk a vízbe, néhány percz múlva ott teremnek a karibhalak rajai és veszekednek a prédáért. Nincsen okunk abban kételkedni, — írja *Günther* — hogy ezen észrevételnek székhelye a szaglógödörben van és joggal felvehető, hogy szaglóérzékük erőssége főleg a belső nyálkahártya redőinek számától és kiterjedési fokától függ, annnyival is inkább, mert a legújabb vizsgálatok is igazolják, hogy a halak szaglási agya egyéb érzékszerveik rovására túlságosan jól ki van fejlődve.

A mi a halak ízlelő képességét illeti, *Günther* azt írja, hogy néhány hal, nevezetesen a növényevők vagy olyanok, melyeknek széles, őrlésre alkalmas fogaik vannak, táplálékukat megrágnak és a pontyféle halaknál meg lehet figyelni, hogy a megrágás munkája bizonyos időt vesz igénybe. Igaz, hogy a halaknak többsége táplálékát megrágás nélkül, mohón nyeli le és ebből azt lehetne következtetni, hogy ízlelő érzékük nem lehet valami éles. A nyelv néha teljesen hiányzik és ha ki is van fejlődve, csakis kötő- és sejtszövetből áll és izmokkal ellátva nincsen, mint a magasabb rendű gerinceseknél.

A pontyfélék garatjában látható ugyan egy sajátos bevonat és talán ez alkalmas ezen érzeki észrevételekre, mert a garatesontok köze ki van párnázva egy vastag puha, összehúzódásra képes anyaggal, mely az ízlelőideg végkészülékeivel gazdagon el van látva.

A halakra nézve életkérdés, írja dr. *Entz Géza*, hogy tudomást szerezzenek arról, hogy mily természetű anyagok vannak oldva a vízben, a mely életelelemek, ekkor ha furcsának is, de képtelenségnek nem fogjuk tartani, hogy a hal külbőrével, bajuszával és úszószárnyaival is ízlel annyival is inkább, mert érzékbimbók, melyekkel dr. *Entz Géza* szerint a halak valószínűleg ízlelni és nemcsak tapintani tudnak, a halak testén szabálytalanul vannak szétszórva, de sűrűbben a test mellső, mint hátsó részében, legsűrűbben pedig az ajkakon, melyekről a szájujregre is átterjednek, továbbá a bajuszfonalakon és úszószárnyakon, a tengeri tühalnak (*Syngnathus*) csakis a szája üregében vannak.

„Nem furcsább ez, írja *Entz Géza dr.* folytatólag, mint más érzékszerveknek szokatlan elhelyeződése, pl. az, hogy a Szunda-szigeteken az *Onichidium* nembe tartozó meztelen szárazföldi csigáknak nemcsak a szarvukon van szemök, hanem még a hátuk közepén is egy egész sereg, vagy száz, vagy az, hogy a szöcskék és tücskök hallószerve az első lábuk szárán, mondhatnók lábuk ikráján van; vagy, hogy a pókok lábfejein, a skorpióknak pedig az ollójukon olyan érzőszerveik vannak, a melyek minden valószínűség szerint a hanghullámok keltette inger felfogására valók.

Kétségtelen dolog, hogy a halnak érzékszervei közül legjobban a tapintási érzéke van kifejlődve. Székhelye ezen érzéknek, úgy mint a magasabbrendű állatoknál az egész bőr. Legtöbb halnál e czélra szolgáló külön tapintó érzéke van. A kívülről ható érintésre nagyon érzékeny még az olyan hal is, melynek testét kemény szarúnemű pikkely védi, sőt olyan részeikkel is érzékek, mely csonpajzsokkal van fedve olyformán, mint a teknősbéka, mely páncéljának leggyengédebb érintését is észreveszi. Érzékenységüknek legkiválóbb székhelye az orrban és a száját körülfogó ajkak redőiben van. Sok halfajnak azonkívül puha, hosszú és vékony függelékei, úgynevezett bajuszszálai is vannak, melyek csaknem állandóan mint tapintószervek működnek. A *Triglidak* és rokonaik között sok olyan halfaj van, melynek hónaljúszószárnyuk egy vagy több sugara az úszóhártyától különválnak és erős idegzettel van ellátva. Az ilyen szabad úszósugarakat részint a helyváltoztatásra, részint arra használják fel, hogy megvizsgálják azon alzatot, mely fölött mozognak. „A mély tengerekben élő ajakos halmak (*Labichthys*) egyik faja — írja *Chun Károly* nyomán Szilády Zoltán dr. — két ostoros horgot növesztett a felső és alsó állkapcsából s azokkal bizonyosan nagyobb türelemmel horgászik, mint a legszenvedélyesebb angol penzionátus, mert egész életén csak abból él, a mi azon a két horgon fennakad.

Ezen öt, más gerinczes állaton is meglevő érzéki szervén kívül a halaknál még egy érzék, az úgynevezett hatodik vagy névtelen érzék is előfordul. A test oldalainak közepén a legtöbb halon végig húzódik egy sor halpénz, mely csatornaszerűen át van fúrva. Ezek alkotják az úgynevezett oldalvonalat, mely többnyire egyenes lefutású, néha hullámos (sugárkardos), sőt megszakított, vagy csak részben kifejlődött (kurta baing, szívárványos ökle).

A fejen is látható az oldalvonal apró likaesok alakjában, még pedig több ágra szakadva. Az oldalvonal alatt csatorna húzódik, melyben az oldalideg fekszik; ennek ágacskaí serlegalakú szervekben végződnek. A serlegalakú szervek és az egész csatorna nyálkával van telve, azért régebben azt gondolták, hogy ezek a

szervek nyálkát elválasztó mirigyek. *Leydig* vizsgálódásai azonban kétségtelenül bebizonyították, hogy itt valami érzékszervvel van dolgunk, melynek működését közelebbről nem ismerjük. „A kérdés tehát mai nap csak az lehet, hogy miféle érzés közvetítésére valók ezen érzékszervek?“ „E kérdésre *Schultze* adta a leginkább elfogadható feleletet.“ Az ő felfogása szerint a vízi gerinczesek hatodik érzéke a tapintó érzéknek különös módosulata, mely a víz tömegmozgásának megérezésére való. A hal — mondja *Schultze* — ez érzékszervével helyzetének minden változtatása alatt, tehát mindenekelőtt úszása közben, mozgásának módjáról és nagyságáról olyformán győződik meg, hogy a víz ellenállása nyomásával hat az érzéksejtek szőreire, melyek az ingert magára az érzéksejtre, ez pedig a vezető idegszállra teszi át, a mely végre az izgalmat az agyvelőnek ama sejtjeihez szállítja, a melyek az impressziót megfelelő érzéssé dolgozzák fel. Továbbá a hal úszása közben a víz ellentállásának változatai szerint oldal-szervével észre veszi valamely szilárd test közellétét s azt a mélységet, a melyben van, nemkülönben a víz sodrának sebességét és irányát; végül pedig a víz hullámzó mozgásán már nagyobb távolságból is megérzi valamely hal, vagy egyéb vízi állat közeledésének gyorsaságát és irányát.“

Különös, hogy néhány buvár újabban a halak hatodik érzékszervét *Skowronnek dr.* szerint a halak alvásával akarja összefüggésbe hozni.

Hogy vajjon alusznak-e a halak vagy sem, az még vitás kérdés. Az angolnárról és a pontyról ismeretes, hogy télen az iszapba ássák magukat és ott alig mutatnak némi életjelenséget és ott hónapokon megmaradnak, anélkül, hogy testsúlyokból nagyon sokat veszítenének.

A legtöbb halról azonban ismeretes, hogy egész éven át élénken ide-oda mozog. Hogy az éjjel rájuk nézve korántsem a pihenés ideje, azt minden halász tudja, mert a legtöbb hal éjjel a legnagyobb mértékben mozgékony. Mélyebb vizekben, melyek későre fagynak be, gyakran hallani lehet, hogy kisebb fehér halak, különösen veresszemű kelék a vízfelszínre dobják fel magukat, mintha apró bogarakat akarnának bekapni, pedig ilyenkor ezek már nem élnek. Meleg nyári napokon dr. *Skowronnek* fehér halakat, sügéreket és czompókat is látott, melyek órákon át mozdulatlanul egy helyen maradtak. Hasonló dolgokat aquáriumi halakon is megfigyeltek. *Benecke* szerint néha a víz felszínén éjjel nagyszámú halat lehet látni oldalukon pihenve.

Biztosat tehát ebben a kérdésben kitudni még nem lehetett, azért néhány buvár azon sejtelmének adott kifejezést, hogy a hatodik érzékszerv olyan módon működik talán, hogy a halak alvási szükségletét kielégíti.

Végre még csak azt említem meg, hogy néhány hal kevésbé érzékeny, mint mások vagy legalább érzékenységet bizonyos körülmények között elveszíteni látszik.

Ismeretes, hogy a csuka, melynek száját a horog már széjjeltépte, szerencsésen megmenekült és közvetlenül utána bekapott egy másik csalis horgot és így vesztett rajta végleg. A grönlandi czápa, ha dögön lakmározik, eltűri, hogy ismételten fejébe szúrjanak, de zsákmányát nem hagyja el. Egy tengeri angolna-pár a közösülés pillanatában annyira érzéketlenné vált a behatásokra, hogy mindkettőt egyszerre ki lehetett venni a vízből.

A vontatott horog.

Vontatott horoggal tudommal hazánkban ritkán halásznak, pedig olyan módja a horgászatnak, mely már csak azért is megérdemelné, hogy sporthorgászaink aziránt érdeklődjenek, mert élvezetet és sokszor bő zsákmányt nyújt.

A horgászat ezen módja nemcsak hogy sport, de még evezősportbeli élvezetet is biztosított; emellett társaságban üzhető, sőt a segítő-társ jelenlétét okvetlen megköveteli, végre pedig néha meglepő és oly természetes halzsákmányhoz juttatja a horgászt, mint semmi más mód.

Megkísérlem tehát ezt a horgászatot az alábbiakban megismertetni, tán akad a szíves olvasók között, ki ahhoz kedvet kap. Előre is jelzem, hogy ez a horgászat csakis mélyebb, legalább 2 méter mély, hinártól, vízi növényektől, elsülyedt tuskóktól ment medrű vizet föltételez, mert különben a vontatott horog folyton elakad. Ehhez képest csakis mélyebb tavakban és nagyobb folyókban lehet azt alkalmazni. Általánosan üzik ezt a tengeren vitorlás csónakból és a hegyvidéki tavakban.

A mi a szerszámokat illeti, e horgászatnál elsősorban egy jó csónakra szorulunk, mely legyen könnyen hajtható, aztán elég stabilis, hogy abban bátran felállni és mozogni lehessen, mert ha nagy hal van a horgon, arra bizony szükség lehet. Azért ha 3—4 egyén vesz részt ebben a sportban, legajánlatosabb egy nagyobb fajta halász csónakot 2 vágó evezőre használni, ha pedig csak ketten horgásznak, úgy egy kis fajta halász-csónak (ú. n. csikli) is megteszi, de ez esetben mindkettő „vizenjáró embőr“ legyen, kik ily lélekvesztőben tudnak ülni, különben önkéntelen fordés lesz a multság vége. Ilyen kis csónakban feszessen kell ülni, izegni-mozogni bizony nem szabad, legfeljebb csak a fejnek és karnak.

A horgász mindig a ladik közepén foglaljon helyet, mert neki mégis csak szükséges néha ide oda hajlani, vagy a hal kifárasztásánál helyet változtatni, mit a ladik közepéről legbiztosabban lehet végezni. Továbbá ha megunta volna a horognyelet tartani, a ladik közepéről legkönnyebben átadhatja azt egyik társának, elfoglalva annak helyét az evező-padon. Különösen nagy gondunk legyen pedig a horogszerszám megválasztására, mivel igazán nagy hal, holmi 15—20 kilós harcsa is akadhat rá.

Szóljunk azért a horogszerszám egyes részeiről:

1. A horognyél jó hosszú, legalább $3\frac{1}{2}$ méter legyen, hogy a hosszú horogint vele kellően vezetni lehessen. Legyen kissé ruganyos, hogy még a nagy hal rúgkapálódzásainak is ellentálljon, ne legyen azonban túlhajlékony és vékony, mert ekkor nehéz a bevágást „à-tempo“ végezni, kivált hosszú horoginnál, mire pedig nagy szükség van, mert a nélkül a horog nem fog, illetve nem vág jól be. 2. A horogin erős és legalább is 60—80 méter hosszú legyen, számolva arra az eshetőségre, hogy sokszor nehéz hal akad a horogra. Rendszerint a legerősebb selyemzsinórokat használják ide. Kereskedésekben az ezen célra készült zsinórokat többnyire vontatott horogra való jelzővel látják el. A horogin színe lehetőleg egyezzen a víz színével, vagyis folyóvizben a sárgás és tavakban a kékesszínű zsinórok ajánlhatók. 3. A horogin alsó végén 2—3 méter hosszú előin alkalmazandó, mely vagy többszörös (3—6 szál) selyemféreg-béltől készült és 2—3 vagy több forgóval legyen ellátva azon okból, hogy a horogkészülék forgása miatt a horogin össze ne csavarodjon.

Ezen előinakra teendők továbbá a súlyok (ólomnehezékek), melyek a horgot a kellő mélységben tartják. Szabály az, hogy mélyebb víznél nehezebb, sekély víznél könnyebb és kevesebb súlyozót alkalmazunk. Igen czélszerű az előinra ú. n. excenter-súlyozót (Ehmants-blei) alkalmazni, mely a mellett, hogy terhel, még a horogin összetekeredésének is elejét veszi.

Az előin végéhez csatolják aztán a horogkészüléket és pedig az arra való forgó karikába. 4. A horog különféle lehet. Miután a kezelés olyan, mint a fonóhorgászatnál, annyi különbséggel, hogy míg az utóbbinál a horgot jó messzire vetve, a horogkészülék-forgást (fonását) a horogin bevonásával eszközöljük, addig ennél ez a ladik haladása folytán jön létre. Ezekre tekintettel a fogókészülék is ugyanaz, mint a fonóhorgászatnál, azaz a fémfonó, a fonóhorog-készülék és az egyes horog. E készülékek alkalmazási módját röviden a következőkben ismertethetem.

A fémfonót egyszerűen az előin forgókarikájába csatoljuk. Száz és százféle kivitelben és formában kaphatók. Tanácsos 3—4-felét beszerezni és kipróbálni melyikre megy a hal inkább.

A fonóhorog-késztség több, 2—3 ágú horogból álló szerszám, melyre a csali-halat úgy tűzzük fel, hogy ennek gerincze görbülve legyen, mert így víz ellen vontatva forog, műszóval élve fon. Ám az ilyen készségek száma szintén légió, mert alig van angol vagy német horgász, ki becses nevének nagyobb dicsőségére ilyent szerkeszteni meg ne kísérelne. Akad olyan is, a melyiknél 4—5 kettős- és hármashorog közé nyársra szúrva, körösztil bökve ugyancsak furcsa a csali. De hát ezeknél az egyszerű a legjobb, mert ez nem kelti fel a hal gyanuját annyira, mint az az ármális csali. Részemről a 2 vagy 3 hármashorogból álló fonókészüléket ajánlhatom (M. v. dem Borne) vagy az u. n. Nottingham-féle készüléket 1 db egyes és 2 hármashoroggal.

A felcsalizás végett a felső hármashorog egyik ágával (a Nottingham-fonónál a felső egyes horogra) átszúrjuk a kis hal állkapcsát, gerinczét meggörbítjük és a második hármashorog egyik ágával a hal oldalát szúrjuk keresztül. Ha a fonókészüléken 3 horog van, a legelső szabadon marad. Ez a „repülő Triangl“-arra jó, hogy vele a ragadozó halat esetleg kívülről fogjuk meg.

Kevés gyakorlattal hamar megtanulja az ember a felcsalizás helyes módját. Fő az, hogy víz ellen vonva a csali vígan forogjon; azért mindig tanácsos, mielőtt a horgászathoz kezdünk, kipróbálni vajjon a csali forog-e jól? Olyan fonóhorog-készülékek is vannak, a melyeknél egy propeller-csavar az egész halat hossz tengelye körül forgatja. A csalit ennél egy nyársra fűzik; a csavarszárny az orrán, a hármashorogok az oldalán vannak szabadon csüngve. A felcsalizás ennél könnyebb; a mellett a csali tovább tart.

Ha csak közönséges egyes horoggal szándékozunk horgászni, akkor úgy járunk el, hogy a horgot (ez jó nagy legyen) a hal száján és a szilványán át a hasa alján elvezetve, a farkánál keresztül szúrjuk, a gerinczét szintén kissé meggörbítve; a fejét az ajaknál a horoghoz kötjük, ily görbített állapotban, hogy ki ne egyenesedjék a csali.

Végül a felszereléséhez tartozik egy jó nagy zsinórtekerő, a melyre a 60—80 méter horogin felfügghető és egy halkiemelő háló (szák) vagy vágóhorog.

A szerszámok után lássuk már most a horgászat kivitelét.

A ladikban arcczal a kormány felé fordulva és elhelyezkedve a ladikot megindítjuk és a horogint — természetesen a horgot felcsalozva — lassan kieresztjük mintegy 20—30—40 méterre; a horognyelet a ladikból oldalt kifelé, mintegy 60 fok szögben úgy tartjuk, hogy a bevágásnál a nyíl ne kerüljön a hátunk mögé, mi részben a mögöttünk ülő evezősökre lehetne veszélyes, másrészt pedig a bevágás erejét csökkentené.

A ladikot úgy dirigáljuk, hogy horgunk a víz széle illetve partjánál, esetleg a nád mellett járjon, mint a hol a ragadozó hal állni szokott.

Ha horgunkat mélyebben akarjuk járni, akkor lassan megvünk és hosszabb horogint engedünk, valamint a horognyelet víz felé hajlítjuk, ha pedig sekélyesen kívánjuk a horgot járni, ekkor sebesebben haladunk a ladikkal, a horogint rövidebbre fogjuk és a nyelet is magasabban tartjuk, esetleg a súlyozó ólmokat le is szedjük.

A ladik járása csendes, zajtalan legyen és csak oly gyors, hogy a horgunk jól forogjon. Folyón felfelé haladva igen lassan evezessünk.

A hajlatokat lassan szeljük át, arra különösen ügyelve, hogy hinárban, lenge nádban el ne akadjon a horog. Néha-néha a horogint be kell vonni azért, hogy meggyőződjunk, vajjon horgunk jól fon-e, avagy nem akadt-e rá gaz vagy békanyál, mert ez esetben hiába horgászunk.

A horognyelet ekként kell tartani:

Ha a kormányról nézve a ladik jobboldalán horgászunk, akkor jobb kezünk a horognyelet tartja a zsinórkarika alatt, míg balkezünkkel a horognyelet körülbelül 60—65 centiméterrel feljebb úgy fogjuk át, hogy középső ujjunk a horogínra essen. Ha a horogín meg-rándul, mit a balkéz középső ujjain érzünk, azonnal röviden, de erősen bevágjuk a horgot.

A horogin feszüléséről hamar eldönthető az is, hogy fogott-e a horog és pedig nagy vagy kis halat? Ha nagy hal akadt rá, úgy zsinórt engedünk és a halat az ismeretes módon fásasztjuk. Ha a fogott halat nem nagynak taksáljuk, úgy a horogint felfágyva, ilyen módon a halat a ladik széléig vonjuk és beemeljük. Már 2—3 kilós halaknál azonban czélszerű kéziháló, avagy vágóhorog használatával a kiemelést végezni, mert épen kiemeléskor szokott a hal leszakadni.

Ajánlatos e horgászathoz olyan egyént magunkkal vinni, ki helyi ismereteinél fogva nemcsak a vizet ösmeri, de különösen a halak állóhelyeivel is tisztában van. Nagy gondunk legyen továbbá a horog tartásánál arra, hogy az sohase járjon a ladik nyomában.

Idő tekintetében az est kedvez leginkább e horgászatnak; nappal alig vagy csak csekély kilátásunk lehet zsákmányra. Késő őszi estén, holdvilágnál jobbak a kilátások.

Megemlítem, hogy 2—3, sőt több horoggal felszerelt szerszámmal is lehet így horgászni, azonban csakis igen mély tavakban és nagy apparátussal, azért azt nem is adom elő.

A vontatott horgászat gyakorlata hamarosan elsajátítható és nem követel valami nagy ügyességet sem, azonfelül társaságban felváltva, evezősporttal és csendes szemlélődéssel egybekötve üzhető és így azt, hol erre tér nyílik, melegen ajánlhatom, lévén annak jó magam is híve.

Az öreg horgász.

A régi magyar halászat emlékeiből.

III.

Nem szabad kifelednünk a régi halkereskedés viszonyai ismertetéséből azt a tényezőt sem, mely a piac alakulására nézve talán a legfontosabb volt a zárt városi rendszer mellett: a kövezetvámot. Ismerjük Sopron város közjövedelmeinek 1394. évi kimutatását, melyből látjuk, hogy abban az időben egy hordó hering után 4 dénárt, egy szekér sózott halért 12 dénárt, egy szekér élő halért pedig 2 dénárt s 2 halat szedett a város. Hogy már ekkor az idegen hal behozatala meglehetősen jelentékeny lehetett, az is mutatja, hogy a XVI. század folyamán a piac drágaságára való tekintettel többször kellett az idegen halak behozatalának tilalmát felfüggeszteni, legalább addig, míg a város közönsége magát kellően ellátni tudja.

Természetesen a dolog nem mindig találkozott a helybeli halász-czéh tetszésével, mely a hol csak lehetett, erőszakkal is mindent elkövetett az idegen halak behozásának megakadályozására, sőt önhatalmúlag büntetést szabott ki az idegen hallal kereskedőkre. A város igyekezett az ügyet a halászok lehető legkisebb sérelmével intézni el, de ez persze nem mindig sikerült s így az ellentétek a jogos érdekeikben magokat sértve érzett soproni halászok és az idegen halkereskedők közt sokszor meglehetősen kiélesedtek.

Annál igazságtalanabbnak érezték az intézkedést magokra nézve a soproni halászok, mert a hatósági ellenőrzés különben is igen szigorú volt. Tapasztalta a város ugyanis, hogy a halászok a jobb minőségű halat sokszor a piac megkerülésével kéz alatt eladják, vagy pedig önkényesen visszatartják az árak emelése végett. E miatt nem egyszer volt kénytelen a halászokat meginteni. A visszaélések megszüntetésére a város a tanácsosok közül kettőt hűlátónak rendelt ki, akiknek kötelességükké tette a marhahúst és a halat hertenként megvizsgálni. Azonfelül a törvényszolga által minden reggel felállíttatta mérlegét, hogy azon a régi rend szerint mérjen ki. Végre kiüldözte a piacról az elővásárlással foglalkozó kofa-asszonyokat (Hauer-Weiber) is, intézkedett, hogy a hal-táblát, vagyis árszabályt „pro emptoris directione“ (a vásárlók tájékoztatása végett) mindennap kifüggeszszék s mindennek betetőzéséül kimondta, hogy jövőre a hivatalos személyek illetményeit is lényegesen redukálja, úgy hogy a régi rend szerint a városbíró érje be a rákokkal, a felügyelők pedig minden szekér hal után egy garassal.

1702-ben Tascher János és Sárkány Mihály neveit találjuk följegyezve mint a halászati és rákászati regalejövödelmek felügyelőit, 1729-ben pedig Dampf Sámuel és Schneider Tóbást. Különben Sopronban már 1507-ben meg volt engedve a polgároknak is a városon felüli pataokban s a tó alatt halászni, csak a tón felül volt tilos a halászás és pedig úgy papoknak, mint polgároknak megzálogoltatás terhe mellett.

Még egy különös szokás volt divatban a XVI. század folyamán Sopronban. Régi hagyomány szerint minden átutazó magyar embernek 2—3 halat szolgáltatott ki ingyen s hozzá megfelelő mennyiségű bort a város pinczejéből. Jellemzi ez nemcsak a híres régi magyar vendégszeretetet, hanem egyúttal a város halbőségét is. Vajjon ez a bőség csappant-e meg a század vége felé már, vagy pedig a vendégszeretet erénye ment ki divatból, alig sejtethjük, csak annyit tudunk, hogy 1596-ban már elérkezettnek látta az időt a város utasítani köze-

geit, hogy az ajándékozással ezentúl csínjában bánjanak, mert a város szegény s kiadásai meghaladják bevételeit.

Idő folytán aztán mindjobban elharapóztak a visszaélések a czéhek elhatalmasodásával s mind erősebbé vált a fogyasztók érdekeit képviselő hatóságok védekezése is. Nemcsak Sopron, Szentgyörgy, N.-Szombat, de Komárom, Győr, Pozsony is követték a példát s éles retorziókkal feleltek a halászok túlkapásaira. Különösen drákói módon járt el Komárom 1698-ban, „Az halászat dolgában — így hangzik egy rendelete — sok felől való panaszok sűrűen jönnek fölökben az 3 Statusbeli bírának és magistratusnak, melyekre nézve, hogy az községnek kiáltása s panasza szünjön, az piarcz mindenféle hallal bővelkedjen s ne szűköljön, mától fogvást ezután halászok czéhmestere tartozzék és köteles legyen minden péntek, szombat napokra és bőjt napokra, kiváltképen úgy az negyven-napi bőjton, valahol kezek alatt hálók leszen, viza, tok és más halakat az piarczra behozatni, melynek fontja 2 pénzzel feljebb adatik el, hogy sem mint kint adhatná el, sőt pénteken előbb, hogy sem piarczra kiviszi köteles nagy kivágandó halat városi bírór uramnak, úgy mint főczéhmester uramnak mondja be, hogy annak az időnek mivelta szerint szabhassa árát, kit ha az czéhmester elmulatna, comperiáltatván halok s ehhez a determinatiohoz nem alkalmaztatná magát, tehát mihent olykor hal nem leszen a piarczon, azonnal mindjárt régi szokás szerint a főczéhmester uramnak teljes hatalma leszen, harmad magával ragadtassa meg, az czéhmester mindaddig fogva tartsa az tömlőz fenekén, míglen egyik péntekről az másik péntekre bővesen és elégségesen viza, tok vagy másféle hal nem leszen, a mikor annak ideje leszen. Annak fölötté az nemes három státus akarattýából *sub poena confiscationis piscium*.”

Odáig ment Komárom, hogy majdnem teljesen be-szüntette a hallal való kereskedést „absque scitu magistratus comitatensis et civitatis“ s kimondotta, hogy a halat „az körösködők és halászok senkinek ne adgyák, hanem tartoznak „praevie“ bírának hírre adni, ha tetszik-e vagy nem, megvenni.“ „A mellett — hangsúlyozza egy 1697 iki szabályrendelet — valamint az előtt observáltott, most is újabban statuáltatik, hogy minden halászmester „erög“ (öreg) hálójától esztendő által tartozik egy-egy vizát kiválogatni városon, e mellett minden bőjti napokon is apró halat serögivel tartani.“

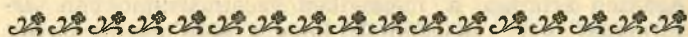
Különösen sokat szenvedtek ez intézkedések folytán a Komárommal szomszédos Guta, Kamocsa, Szöny lakosai, mert Komárom határozata egyenesen a kereskedés ellen irányult, a mennyiben csak saját hal elárúsítását engedte meg nyílt piarczon, az elővételt ellenben csak halbőség idején. A kereskedést egyáltalán úgy tekintették, mint minden drágaság előidézőjét és okozóját, azt nem vették tekintetbe, hogy a kereskedés a javak elosztásánál mily fontos missziót teljesít. Nem is lehetett ezt a félszeg és egyoldalú álláspontot a maga teljes mértékében érvényesíteni. Pozsony például már 1599 ben kénytelen volt az idegen hallal való kereskedést is megengedni az országgyűlés egyúttléte alatt, viszont aztán a halárúsítóknak megtiltotta, hogy halászati területet béreljenek. A piarcz feletti felügyelet is úgy szervezte, hogy a megválasztott két főleküdt felügyelő közül egyik a halászok, másik a halárusok grémiumába tartozzék. Mindezt természetesnek tünteti fel a város nagyobb forgalma és fejlettsége, mely a

nagyobb piarcz ellátásánál már a munkakörök bizonyos megosztását föltételezte.

Néhol aztán az üzérkedés túlkapásai ellensúlyozására azt a módot választották, hogy a nap bizonyos órájához kötötték a nagybani vásárlás megengedhetőségét. Így Pesten és Győrben, a hol a helybeli halászok a falusi halásztól csak reggeli 10 óráig nem vásárolhattak mázsánként, azontúl már igen. A győri, révfalusi, pataházi halászokat megillette az a jog, hogy azokat a környékbeli halászokat, a kik idegen piarczra akarták szállítani a halat, szükség esetén katonai assistentiával is feltartóztassák s halaikat konfiskálják, mely esetben a lefoglalt hal egy része a Ferenczrendieket, másik része a kórházakat, a harmadik rész pedig a megyei tisztviselőket illette. Hasonló módon a kórházak javára konfiskálta a lefoglalt halakat Pest és Buda városa is, a mennyiben azok szabály ellenére lettek piarczra hozva, p. o. súly és limitáció szerinti kimérés helyett látra és drágább áron kinálták, vagy a halat eltiikolták, idegenektől a megengedett idő előtt vásárolták fel, stb. A XVIII. század első éveiben minde-me visszaélések ellenőrzésére Pesten Pollermann, Budán pedig Kokál Ferencz halbiztosok voltak kirendelve, a kik 6 tallérig büntethették meg a szabályok megszegőit.

Az emberi intézmények fejlődésének tanulságos megfigyelését tesszik lehetővé ez adatok. Látjuk bennök a társadalomban megnyilatkozó gazdasági erők küzdelmét a létért és a boldogulásért, látjuk a városok autonom életének lassú kibontakozását a modern municipalismus eszménye és a rá váró nagy szociális feladatok felé, melyek sok tekintetben ma is eldöntetlenek s melyek czélszerű megoldásának módjai körül egész publicisztikai harc folyik. Ebből a szempontból tekintve a gazdaságtörténelmi kutatások, de különösen a városi élet beható tanulmányozása a múltban sok becses adattal egészítheti ki modern tudásunkat és ismereteinket is.

Várnai Sándor.

Halaink halászati és tenyésztési szempontból.

Irta: Lakatos Károly.

(Folytatás.)

17. A törpe harsa (Amiurus nebulosus). E halfaj 1871-ben került Európába Amerikából. Az elsőket Carbonnier nevű francia haltenyésztő kapta (Párisban). Németországban 1885-ben a berlini nemzetközi halászati kiállításon mutatták be az elsőket. 1885-ben M. v. d. Borne Washingtonból kapott 50 darabot, amelyeket egy iszapos fenekű, de fűvel erősen benőtt tóba eresztett. 1887/90-ig 2225 drb éves ivadék felett rendelkezett. Innen kapta a wittingauai uradalom azt a tenyészanyagot, a melynek származéka utóbb hozzánk is eljutott (a tatai uradalomba és az iharosi tógazdaságba). Ma már a törpe harsával több helyen kísérleteznek hazánkban s a Balatonban is meghonosították stb. A tenyésztési szakemberek szerint a törpe harsa oly hal, mely akadálytalanul tenyészthető nemcsak pontyok és czompók között, de még csukák mellett is. „Ha figyelembe vesszük, — írja Landgraf („Halászat“) — hogy a csuka mintegy 25 kgr. halhúst fogyaszt, míg saját testsúlyát 1 kgr.-mal növeli, holott a törpe harsa anélkül szaporodik, hogy a vele együtt élő egyéb halakat bántaná: úgy nyilvánvaló, hogy a törpe harsának tógazdaságainkban való meghonosítására irányuló kísérleteket csak helyesebbünk lehet. Elismerésünket annál

inkább megérdemli ez a hal, mert tapasztalás szerint különösen kedveli a *békát* s ezeket állítólag annyira üldözi, hogy szinte nyoma vesz a békának abban a tóban, a hol elegendő számban vannak törpe harscák. Mindezek mellett fontos az is, hogy a törpe harsca a legszivósabb halak közé tartozik, sőt állítólag keményebb természetű a czompónál, sőt az ángolnánál is, a mennyiben nemcsak a szárazon sokáig él, de a szennyezett vízben is tovább bírja szuszszal, mint akármelyik más szivós természetű hal. Betegségekkel és élősdiekkel szemben is felette ellentállónak bizonyult s *húsa jóízű*, miért is őshazájában nagyrabecsült. Ugyanis hiteles adatok szerint New-York piacznán évente mintegy 400 mázsa kerül forgalomba, átlagban kilónként 2 K. áron. Egyébként vannak, kik húsát a pisztrángé fölé helyezik s tény az, hogy Brüsszelben 1900-ban tartott szakácskiállításán a törpe harscát aranyéremmel díjazták. Mint a neve sejteti, ez a halfaj a legkisebb a harscafélék között. Egyébiránt, hogy mekkorára nő, arra nézve eltérők az adatok. Amerikai írók szerint a legnagyobbak 18"=46 cm. hosszúak, mely aránnyal szemben *Pion Gau* és *Lavauden* azt állítják, hogy a francia vizekben legfeljebb 35—40 cm. hosszúra nőhet. Ugyanezek szerint kétéves korában e hal súlya 200 gr., négyéves korában pedig egy fél kilogramm volt. Kétéves korában már ivarérett. Rendszeren *májusban ívik*, amikor 3000—5000 szem kendermagnagyságú sötétbarna ikrát rak. Az ivadék július végén mutatkozik, amikor a vízszínre emelkedve úszkál. Színezete e hálnak igen jellemző: aranyárgás barna halvány (szürke) tónussal. Egyébként külémét tekintve, a törpe harsca szakasztott mása a *kölyöntének* (*Cottus gobio*), csak hogy persze e hal mellett óriásnak tűnik fel. Vacskos fején 8 fekete bajuszt hord és hátsórény-úszója erősen tuskés, különben pedig meztelen hal. Igen jellemzi még, hogy farktővé, mint a lazacféléknek: zsírúszóval bír. Állítólag nem (?) ragadozó természetű; mindamellert nem is egészen ártatlan, a mennyiben az aquáriumokban tartottaknál azt tapasztalták, hogy a vele együtt tartott diszhalak közül a nálánál kisebbeket bizony fölfalta. Az azonban bizonyos, hogy apró, fejletlen korában jól megfér haltársaival. Élelmének fő tárgyait férgek és rovarok képezik, de növényi eredetű táplálékot is vesz magához és éhségét éjjel szokta kielégíteni. Azt mondják, hogy nem ugyan ikráját, de zsenge ivadékait a magyar harscához hasonlóan őrzi. Különben pedig iszaplakó és abban turkáló halfaj.

18. Az **ángolna** (*Anguilla anguilla*). A legritkább bevándorló halainkhoz tartozik s mint ilyen, rendszeren csak a *Poprádban* fordul elő, bár a Dunából is többször fogták már különböző helyeken, de az ily esetek csak kivételes véletlenségeknek tekintendők, mivel az ángolna a Fekete-tenger vízvidékéből hiányzik, legfeljebb csak véletlenségből kerül itt-ott bele, így a Dunába is s esetleg e főfolyónk vízregiójába (?). Mégis ezek a véletlen előfordulások adhattak tápot annak a vérmes reménynek, hogy az ángolna a Duna vízvidékében is meghonosítható, annál is inkább, mert annak ugyanis, hogy miért hiányzik éppen Dunánk vízregiójából, illetőleg a Fekete-tenger vízvidékéből: okát adni nem tudták. Tétettek is többfelé meghonosítási kísérletek, de nem lett meg a várt eredményük. Az eredménytelenég okát csak a legújabb idők tudományos kutatásai alapján tudjuk megadni. Ezek a kutatások végre teljesen megvilágították azt a homályt, a mely az ángolna életfeltételeit egészen mostanáig burkolta. Ma már tud-

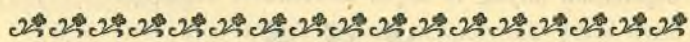
juk, miért nincs a Fekete-tengerben ángolna s ennek következtében miért hiányzik vízvidékéből is. *Grassi* és *Calandruccio* felfedezései világosítottak fel erről bennünket. Ezen olasz kutatók szerint ugyanis az ángolna a tengernek csak az 500 méterit meghaladó mélységeiben válik ivaréretté s csak ott ívik! Már most adjuk e megfigyelésekhez azon körülményt, hogy (*Androussow* orosz halbúvár vizsgálatai szerint) a Fekete-tengerben 200 méter mélységen túl a vízben oly kevés az oxigén s annyira megvan kénhydrogénnel mérgezve, hogy abban állati, különösen felsőbbrendű állati életről szó egyáltalán nem lehet. Ennek a különös jelenségnek a kielégítő magyarázatát is megadja *Androussow*, tulajdonítván azt a Bosporus tengerszorosan át történő alsó s felső tengeráramlások vízhozamában levő különbségnek, amit ismét *Makarow* mutatott ki. Az alsó, tengersókat nagy mennyiségben tartalmazó vízréteg sohasem újulhat fel kellőképp; míg a felső réteg, amely a beömlő folyók édesvizéből áll, évenként felfrissül. Már most, ha ezeket a tényeket összevetjük *Calandruccio* és *Grassi* tapasztalataival, világosan áll előttünk, hogy az ángolnára nézve a Fekete-tengerben nincsenek meg azok a feltételek, melyekhez szaporítása kötve van: hiányzik a *megszokott* mélységben való megélhetés feltétele. Így tehát le kell mondanunk arról, hogy az eddigi minden próbálgatások, meghonosítási kísérletek daczára is, halfaunánkat az ángolnával közgazdaságilag is jelentős mértékben gazdagítsuk. Szóval a Dunában való meghonosodására hiába várunk! — „A kinek talán nagyon kedve telne nálunk az ángolna tenyésztésében — írja *Répássy* („Halászat“) — nincs rá más módja, mint-hogy ivadékot hozasson messze vidékről s azt megfelelő jó iszaposfenekű vízben felnevelje. A víznek azonban teljesen zártnak kell lennie, összeköttetése semmi más vízzel ne legyen, mert különben felbredvén az állatokban a vándorlás ösztöne, eltűnnek nyomtalanul.“ Egyébiránt a tenyésztésnek ez a módja körülményességénél fogva mi ránk különösebb jelentőséggel nem bírhat. Hazai halaink között akárhány van, amely sokkal kevesebb költség és fáradság mellett, sokkal jobban meghálálja a tenyésztésére fordított gondot. Ezek után még néhány felvilágosító adatot kell felhoznom e halfaj vándorlására és tenyésztésére vonatkozólag, melyek a legújabb búvárlatok alapján lettek nyilvánvalókká s a melyek sok tekintetben ellenkeznek az eddigi vélemények és hiedelmekkel.

Az ángolna tulajdonképeni hazája az Északi- és Földközi-tenger. Innét vonul fel mirriadokat kitevő rajokban gyenge ivadéka az édesvízü folyókba s így kerül hozzánk is a Poprádba. A vándorlás már kora tavasszal megkezdődik, a mely a Francia vizekről „montée“ név alatt ismeretes s *szakadatlan* szalagban történik, roppant mennyisége húzódván fölfelé az apró ángolnáknak. Felhatolnak vizeséseken, zsilipeken s mindenféle akadályokon át a legbámulatosabb kitarással. Még a Rajna hatalmas vizesése se képes útjokat állani.*) Így jut fel az ángolna az édesvizekbe, a folyók legvégső ágaiba s az azokkal összeköttetésbe levő tavakba. Itt marad azután 5—6 évig (a mely idő alatt 1—1.5 méter hosszuram nő s 2—3 kilogram súlyt ér el), azután pedig vágya ismét a tenger felé tereli s igyekszik vissza elhagyott igazi hazájába. A visszavonulás mozgalmá-

*) A felfelé vonuló tömeg akkora, hogy helyenként a folyómenti lakosok nem tudnak a folyóból vizet meríteni anélkül, hogy ángolna-ivadék ne volna benne. A halszorulás helyenként napokig eltart!

októbertől decemberig tart s állítólag mindig sötét éjjel történik, legfőbbképpen pedig zivataros éjjeleken, a midőn is régi tapasztalás szerint az ángolnavonulás a legélénkebb szokott lenni. Itt megemlítendőnek tartom a tájékozatlanabbak kedvéért, hogy az *édesvizekbe felvonuló ángolnák csakis nöstény (ikrás) halak*; a hímek nem hagyják el a tengert. Dr. Zachariás O. alaposan tárgyalván ezt a majdnem hihetetlen dolgot, szintén konstatálja,*) hogy a folyókból kifogott, piacra vihető nagyságú ángolnák boncztoni vizsgálatának mindig az az eredménye, hogy az állat *ikrás*. A petefészkekben lévő ikrák felismerése azonban csak százszoros nagyításnál lehetséges. Az ikrák mind egyforma fejlettségűek, nincs köztük nagyobb vagy kisebb, mely következetes egyenlőség azt mutatja, hogy az ángolna csak egyszer ívik életében.

A nemi különbségekkel sokáig nem voltak tisztában s az ángolna szaporodása megfejtetlen talányt képezett, bár bizonyosra volt vehető, hogy az ívás a tengerben történik, a hol a hímek *állandóan tartózkodnak*. Ma már ki van derítve, hogy az ángolna a tenger mélyében, 500 méteren alól, lesz ivaréretté s hogy eleveneket nem szül, szóval nem a kész állat kél ki, hanem igenis, annak *álcája*, melyet eddig külön halacs-kának tartottak s *Leptocephalus brevirostris* néven ismerték. A Messina melletti tengerszoros mélyétől a viharok igen gyakran a felszínre vetnek csak a mely vízben élő állatokat. Így kerültek a kutatók kezébe oly ángolnák, amelyeknek valósággal nászruhájok volt, mely ezüstös színben nyilvánult. Ezeknek az ángolnának feltűnően nagy szemük van (9—10 mm. átmérőjű), ami biztos jele a nagy mélységben való tartózkodásnak. Végre ilyen ángolnák között akadtak olyan hímekre, a melyeknek ivarszervében a spermatozoa ki volt mutatható. Eddig még ez sohasem sikerült, mert a megvizsgált állatok nem a mélységből valók voltak. A *Leptocephalus brevirostris* oleander-levél formájú s 60—77 mm. hosszú. A főnebb említett két olasz természetbúvár akváriumokban figyelte meg, mikép alakul át ez a kis üvegszerűen átlátszó halacska ángolnává, mely átváltozási proccesszus körülbelül egy esztendő vesz igénybe. Ekkor kezdődik azután a folyókba való felvándorlás. (Folyt. köv.)

Garami halászat és a sporthalászok.

A modern halászat külföldön mesés módon hódít. A kis Bajorország 8 kerületében az elmúlt évben nem kevesebb, mint 185 halászati egyesület dolgozott a halászat fejlesztésén. Az egyesületeknek 11814 tagja volt s ezek a közvizek halasítására mintegy 8 millió ivadékot használtak fel.

A halászati társulatok és a halászok száma nálunk is növekvőben van és hogy a halászás s vele a sporthalászat nálunk is örvendetesen terjed, annak bizonyítéka az, hogy már a közfigyelem a kisebb folyókat és patakokat is mindjobban felkarolja.

Újabban Zólyom vármegyében is megalakult a *Zólyomvármegyei Halászati Társulat*.

Kár azonban, hogy bár a társulat 1905. évi október hó 28-án szervezkedett s mai napig sem rendelkezik üzemtervvel.

Az üzem tervét a társulat ugyan elkészítette, a mi-

niszteriumhoz felterjesztette, jóváhagyása azonban ösmeretlen okból még mindég késik.

Emiatt az idén még mindég nem lehetett a Garam folyót a halászat értékesítése okából szakaszokra osztani, de nem lehetett rendszeres kezelés alá sem venni, igen nagy hátrányára a halászatnak.

Tudnunk kell ugyanis, hogy a birtokosok s közte az államkincstár, mint a legnagyobb tulajdonos, halászati jogot 1—2 évre adták bérbe.

Hogy az ilyen bérlet mit jelent az okszerű halászat szempontjából, azt mindenki tudja, a ki nem hűny szemet az előtt a zsarolás előtt, mely ennek szükségképpen nyomában jár.

Magától értetődőleg, az a bérlő, a ki csak *fogni* akarja a halat többet is adhat az általa bérelt területért, mint adnak azok a halászok, a kik rendszeres népesítés és megfelelő kímélettel végzik a mesterséget.

Igy például a garamsálfalvi határba eső kincstári halászatot eddig huzamosabban sporthalászok bírták bérben évi 30 koronáért. Beszterczebánya város halászati jogát pedig 40 K-ért. Szabályaik és pontosan megtartott gyakorlat szerint ezek csak horoggal, mindenkor a halóvás legteljesebb érvényesülésével halásztak. Volt is látható eredménye eljárásuknak, mert az idei árverésen az előbbit 110 K, az utóbbit pedig 116 K évi bérért kaparította meg egy vállalkozó.

Minthogy bérléte csak 2 évre szól, természetesen mit sem követelnek tőle a halasítás tekintetében. A kímélés pedig ellene szól érdekeinek, mert hiszen annál több a haszna, minél több halat foghat. Nyilvánvaló ebből, hogy a bérlő utalva van a zsákmányolásra. Meg is teszi s van dolga a kerítőhálóknak, a melyekkel úgy megszűrki majd a Garam vizét, hogy hírmondója sem lesz annak a halállománynak, melyet a sporthorgászok tudatos eljárással éveken át teremtettek.

Elismerjük, ilyen kezelés és kihasználás mellett jóval nagyobb bért lehet a területért koczkaztatni, mint a mennyit a sporthorgászok fizettek. De hogy van-e abban köszönet, majd elválík a mostani bérlet lejárta után.

Ha addig a sporthorgászok szervezkednek és valahogyan megszerzik majd megint régi területeiket, tapasztalni fogják, hogy ismét legelején kell a halasítást kezdeni. Hiszem is, hogy megteszik s ha kell áldozatok árán is igyekeznek elejét venni annak a halpusztításnak, mely őket kedvelt sportjuktól megfosztotta.

Mint minden rossznak, ennek is van azonban bizonyos haszna. A haszon az, hogy a bérletből kiszorított beszterczebányai sporthorgászok társulatba szervezkednek s eme szervezetben igyekeznek érdekeiket megvalósítani. Erre annál több kilátásuk van, mert Kócsy m. kir. erdőigazgató is lelkes híve a sporthorgászatnak, a ki tudva azt, hogy a halat tenyészteni kell, hogy foghassuk, pártolja azt a megoldást, mit erre nézve terveznek.

Az alakítandó sporthalászok társulata alapszabály szerint igyekszik a zólyomvármegyei halászati társulatot támogatni s e végből okszerű üzem életbeléptetésére a Garam folyó zólyommegyei szakaszát a modern halászati sport céljaira megszerezni. Kilátásai erre annál kedvezőbbek, mert a szóban forgó folyó-szakasz nem igen alkalmas hivatásos halászok használatára, annál inkább megfelel azonban a horgászok igényének s helyes kezelés mellett csak idő kérdése, hogy a sportszerű horgászok gyöngyévé váljon. *Zólyomi halász.*

*) „Deutsche Fischereizeitung“, 1889-ik évfolyam.

Ismerős kézből vettük a föntebbi sorokat s a midőn örömről fejezzük ki azon, hogy a beszterczebányai sporthorgászok szervezkednek s mint törvényes szervezet igyekeznek a horgászati sport üzésére kellő alapot teremteni, czikkiró s az érdeklődő többi beszterczebányai sporthorgászurak tájékoztatására megjegyzzük a következőket:

A zólyomvármegyei halászati társulat tényleg 1905. évi október 28-án tartotta meg alakuló ülését, mely alkalommal csupán alapszabályait készítette el. Ezek u. a. évi november 16-án érkeztek a miniszteriumhoz s deczember 13-án jóvá is hagyattak. 1906. április 19-én tartott közgyűlés letárgyalta az üzemtervet is, mely június 7-én érkezett föl a miniszterhez, ki azokat ugyanazon hónap 23-án visszaküldte a társulatnak, azzal, hogy nem találta jóváhagyhatónak. A leirat egyebek között ezt mondja: Mivel a halászat olyan termelési ág, a melyknél a hozam nagysága a halállomány önálló szaporodásán s e szaporodás külső feltételeinek kedvezővé tételén kívül, a halanyag más úton való szaporítása iránt tett intézkedések mértékétől is függ, részéről okvetlenül szükségesnek tartom, hogy a társulat üzemtervében minden pontosan körülírva legyen, a mi a fönnforgó helyzeti viszonyok által megokolt belterjesebb kihasználáshoz szükséges. Különösen ragaszkodom ahhoz, hogy a társulat gondoskodjék a halállománynak mesterséges költés útján való fölújításáról, mivéghöl az üzemtervben számszerint megállapítandó, hogy a kötelékébe tartozó vizeket, mennyi, minő fajtájú és mennyiségű halivadékkal fogja évről-évre halasítani.

Kívánom továbbá, hogy az önálló hasznosítás joga még bizonyos területbeli kiterjedéshez is köttessék... s mivel az önálló hasznosítást legtöbbben bérllet útján eszközlik, nehogy ezáltal a társulati közérdek akár a halasítás, akár a kihasználás egyöntetűsége tekintetében szenvedjen, a társulat választmányra részére üzemterv alapján biztosítandó az a jog, hogy bérlletek kötésénél, a társulatot az okszerű halasítás és kezelés tekintetében terhelő kötelezettség, a bérllet tárgyát képező vízterületre nézve ennek arányában a bérlőre legyen átruházható“.

Mindezekből kiderül, a látszólagos mulasztásnak legkevésbé a miniszterium az oka, mert hiszen oly időközben intézkedett minden alkalommal, a minél gyorsabban el sem járhatott. A mit pedig a társulattól kíván,

föltétlenül alkalmas az üzem belterjességének emelésére, mert hiszen a fősúlyt a társulati terület rendszeres halasítására fekteti. Egyébként azt is megjegyzzük, hogy a társulat ez évi márczius hó 12-én tart ismét közgyűlést, a mikor az üzemtervet újból tárgyalja s valószínűleg végleg meg is állapítja.

—o TÁRSULATOK —o

A Zentavidéki halászati társulat f. hó 8-án Tallian Béla v. b. t. t. elnöklete alatt Törökkanizsán tartotta rendes évi közgyűlését. Az évi jelentés megemlékezik a Magyar-kanizsán létesített ivadéknevelő-telepről, ami 1200 K-ba került, melyhez a földmívelési kormány 1000 korona segélyvel járult. Halasítás érdekében a múlt évben 2.000.000 drb fogassüllő-ikrát, 3000 drb tenyészrákot és 70.000 drb pontyivadékot kapott a társulat, melyeket vízterületén kihelyezett. Bevétele volt a társulatnak 434.84 korona, a kiadása pedig 294.70 korona. A folyó évre 645 K-t szavaztak meg, melyben az ivadéknevelő-telep fentartása és őrzése, továbbá a feljelentések jutalmazása 450 K-val szerepel. Tagjárulékként holdanként 15 fillért vennek ki. A tisztújítás során elnökké: Tallian Bélát, al-elnök-igazgatóvá: Hellenberger Györgyöt választották.

—o VEGYESEK —o

Általános kiállítás Pécssett. A f. 1907. évben Pécssett országos ipar- és mezőgazdasági kiállítást rendeznek. A kiállítás keretében a halászat is bemutatásra kerül. Egy-részt élőhalak aquáriumban időlegesen, másrészt mint állandó kiállítás. A közvizek természetes halasítására a mesterséges viszonyok között létesített halgazdaságokra vonatkozó adatok, tervek, eszközök stb.

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter úr a leg-messzebbmenőleg támogatja a kiállításnak ezt a részét is. Az élőhalak kiállításához díjtalanul engedett át 4 drb aquáriumot, az Országos halászati felügyelőséget pedig utasíotta, hogy tervekkel, mintákkal stb. vegyen részt a kiállításon.

Az érdeklődés egyébként a halászzal foglalkozók részéről oly nagy, hogy a kiállítás sikerét a már eddig bejelentett anyag is teljes mértékben biztosítja. p.

Dr. LENDL ADOLF állattani praeparatóriuma Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.

HIRDETMÉNY.

A Záhony-czigándi tiszai halászati társulat halásztterülete 47.7 kilométer folyótisza, lehetőleg egészben, de esetleg részben is 1907. évi április hó 15-től kezdődőleg hat egymásután következő évre f. évi április hó 2-án d. e. 10 órakor Királyhelmezen a Bodrogközi tiszaszabályozó társulat hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen berbe fog adatni.

Az árverési feltételek Királyhelmezen a halászati társulat alelnökénél Tóth Sándor Bodrogközi tiszaszabályozó társulat igazgatójánál megtekinthetők.

Megjelent és kívánatra megküldetik az IHÁROSI TÓGAZDASÁG

tenyészhál-árjegyzéke

Posta és távirda: IHÁROSBERÉNY, SOMOGYMEGYE.